

Eğitim Aslında Ne İçin.

WISDOM ... RECOVERED · SAYI 03

Prof. Bassem Khafagy
Dr. Christopher Washington

18 MART 2026

WISDOM ... FORGOTTEN · SAYI 03

Bu Sayıda

Ciddi eğitimcilerin sormaktan hiç vazgeçmediği bir soru var; kurumlar dinlemeyi bıraktığında bile. Teknik bir soru değil. Politika sorusu da değil. Bütün ötekilerden önce gelen sorudur: eğitim aslında ne için?

Wisdom ... Forgotten'ın bu sayısı, iki düşünürü yetmiş yılı aşan bir aralık boyunca konuşturuyor. Farklı yüzyıllarda, farklı geleneklerden, farklı baskılar üzerine yazdılar. Yine de aynı rahatsız edici hakikate varıyorlar.

Eğitimin amacına dair açıklığı yitirdiğimizde yalnızca savrulmuyoruz; yaptığımızı söylediğimiz şeyin tam karşısında çalışan sistemleri etkin biçimde kuruyoruz.

John Dewey *Experience and Education*'ı (Deneyim ve Eğitim) 1938'de, ilerlemeci eğitimin kendi kurucu savlarını çoktan yanlış okumaya başladığı bir anda yayımladı. Uyarısı kesindi ve hâlâ büyük ölçüde dikkate alınmadı: her deneyim eğitmez. Kimi deneyimler öğreneni daraltır. Kimi deneyimler daha ileri sorgulama kapasitesini açmak yerine kapatır. Eğitimde mükemmellik seçtiğiniz bir felsefe değildir. Bir tasarım sorunudur ve niyetlilik, süreklilik ile öğrenmenin gerçekte nasıl büyüdüğüne dair hakiki bir kavrayış ister.

Dr. Christopher Washington bu kavrayışı yeniden gün ışığına çıkarıyor ve doğrudan üniversitelerin bugün karşılaştığı güçlüklerin önüne koyuyor; yapay zekânın bilgiye erişimi hızlandığı, muhakemeyi geliştirmenin daha derin işinin ise ivedi ve yeri doldurulamaz biçimde insana ait kaldığı bir dünyada.

Stefan Collini *What Are Universities For?* kitabını 2012'de, bir kuşak İngiliz yükseköğretim politikasının üniversiteyi ekonomik bir araca indirgemesini izleyerek yayımladı. Savı duygusal değildi. Yapısalı: kendini salt yararlılıkla gerekçelendiren üniversiteler en önemli zemini çoktan teslim etmiştir.

Anlama çabası, özellikle beşeri bilimlerde sürdürülen çaba, bütünüyle ölçülemez, bütünüyle hizmete koşulamaz, bütünüyle ikame edilemez. Collini'yi bugün bir İngiltere hikâyesi olarak değil, küresel bir uyarı olarak okuyorum; tam da eğitimi verimli bilgi aktarımı diye tanımlama isteğinin hiç olmadığı kadar güçlendiği bir anda.

İki kitap. Aralarında yetmiş dört yıl. Ve daha iyi bir yanıtı hâlâ bekleyen tek bir soru.

Yeniden hayal etmeye cesaret edenlere.

BİRİNCİ YAZI

Bir Çağı Suçlayan Soru

Stefan Collini'yi Yeniden Beliren Bir Bilgelik Olarak Okumak · Prof. Bassem Khafagy

Her üniversite yöneticileri kuşağı eninde sonunda yanıtlamayı en az istediği soruyla yüzleşir. Bizim kuşağımız belki de yanlış soruyu yanıtlıyordu. İki on yıl boyunca üniversitelerin ne ürettiğine verdiğimiz yanıt mükemmelleştirdik; ondan önce gelen soruyu ise sessizce bıraktık: üniversiteler temelde ne için?

Stefan Collini bu soruya kavga arayan bir polemikçi olarak değil, yavaş bir uygarlık tavizinin gerçek zamanlı olarak yaşanmasını izleyen bir tarihçi olarak vardı. Cambridge Üniversitesi'nde Düşünce Tarihi ve İngiliz Edebiyatı profesörü, British Academy üyesi ve Britanya'nın en seçkin kamusal entelektüellerinden biri olan Collini, birbirini izleyen hükûmetlerin yükseköğretimin dilini ve onunla birlikte üniversitelerin kendilerini anlayışını yeniden biçimlendirmesini otuz yıla yakın süre izlemişti.

What Are Universities For? kitabını 2012'de yayımladığında, dönüşüm söz dağarcığı hasarının çoğunu çoktan vermişti. Üniversiteler tartışmanın koşullarını kabul etmişti. Teslimiyet buydu.

Collini'nin ilk iddiası en gerekli olanıdır. Üniversiteler işletme değildir ve bu çerçeveyi asıl gerçeklikleri olarak kabul ettikleri anda, kendilerini ayırt eden şeyi savunma gücünü yitirirler. Ekonomik değer gösterme, finansmanı ölçülebilir çıktılarla gerekçelendirme, yatırım getirisi dilini konuşma baskısı, Collini'nin reddettiği bir varsayıma dayanır: bir kurumun varlığının tek meşru gerekçesinin yararlılık olduğu varsayımına.

“Disiplinli düşünsel sorgulamanın kalbinde duran insan anlayışını genişletme çabası, hiçbir zaman bütünüyle ivedi toplumsal amaçların hizmetine koşulamaz.”

Üniversitelerin yararlı çıktılar ürettiğini yadsımaz. Üniversitenin amacının o çıktılar olmadığında ısrar eder. Yararlı olan bir kurum ile tek gerekçesi yararlılığı olan bir kurum arasında kesin ve sonuçları ağır bir ayrım vardır. Birincisi hakikatin peşinden elverişsiz açılardan gidebilir. İkincisi bunu göze alamaz.

Bu ayrım nostaljik değildir. Yapısalıdır. Üniversiteler ekonomik gerekçelendirme mantığını benimsediğinde yalnızca kamusal anlatılarını değiştirmiş olmazlar. İç önceliklerini, işe alma kararlarını, müfredatlarını ve neyin başarı sayıldığına dair anlayışlarını yeniden biçimlendirirler.

Beşeri bilimler zayıf oldukları için değil, kendilerini değerlendirmek üzere tasarlanan ölçüt bambaşka bir şey için tasarlandığı için kırılğan hâle gelir. Collini, kesinlikle ve zar zor dizginlenmiş bir öfkeyle, muhakemenin gerektiği yerde performans ölçmememiz gerektiğini savunur. Ölçme, niteliksel olanı niceliksel olana indirger. Muhakeme ise farkı korur.

İkinci iddia, üniversitelerin gerçekte neyi elinde tuttuğuna dairdir. Collini'ye göre üniversiteler emanetçidir. Birikmiş anlayışın, kuşaklar boyunca uzanan sorgulama biçimlerinin ve bir toplumun kendi şimdiki anı tarafından tüketilmemesi için gereken düşünsel mirasın emanetçileri. Bu bağlamda Thorstein Veblen'den gelen bir ifadeye döner: topluluğun en yüksek özlemlerinin ve ideallerinin geliştirilmesi ve gözetilmesi için kurulmuş bir yapı olarak üniversite.

“Topluluğun en yüksek özlemlerinin ve ideallerinin geliştirilmesi ve gözetilmesi için kurulmuş bir yapı.”

Collini bu ifadeye başvurduğunda çoktan bir yüzyıllık olan bu formülasyon, bugün o zamankinden daha radikaldir; çünkü onu aşındıran güçler artık salt siyasal değil kurumsaldır. Baskı üniversitenin dışından değil içinden gelir; kendi bağımlılıklarının dilini içselleştirmiş yöneticilerden.

Collini’nin savında okumanın, kurumsal liderlik taşıyan bizler için rahatsız edici hâle geldiği an burasıdır. Yalnızca hükûmetlerin yarattığı bir sorunu tarif etmiyor. Üniversitelerin olanaklı kıldığı bir sorunu tarif ediyor; akademik liderlerin, kurumu içeriden oyan öncüllere dayalı hesap verebilirlik çerçevelerini kabul etme istekliliğini. Collini’yi dikkatle okumak, yalnızca hükûmetlerimizin üniversitelere ne yaptığını değil, kendi gözetimimiz altında neye izin verdiğimizi de sormaktır.

“Anlama yönelimi hiçbir zaman keyfî bir durak noktasını kabul edemez.”

Üçüncü iddia özellikle beşeri bilimlere ilişkindir ve kitabın en zorlayıcı savıdır. Collini beşeri bilimleri, duygusal gerekçelerle savunulacak özel bir çıkar alanı gibi ele almaz. Onları en zor durum olarak ele alır; üniversite için ciddi herhangi bir savın mümkün olup olmadığını en açık biçimde ortaya koyan durum olarak.

Bilimleri yeniliğe katkılarıyla, meslek okullarını uygulayıcı yetiştirmeleriyle, sosyal bilimleri politikaya uygunluklarıyla gerekçelendirebiliyorsak, tarihin, edebiyatın, felsefenin ve sanatların incelenmesinin gerekçesi nedir? Collini’nin yanıtı, bu biçimde kurulmuş sorunun kendisinin çoktan bir teslimiyet olduğudur.

İnsan anlayışını genişletme çabasının, ivedi toplumsal amaçların hizmetine bütünüyle koşulamayan içkin bir değeri vardır. Bu, beşeri bilimlerin zayıflığı değildir. En önemli özelliğidir. Yalnızca yararlı olduğunu zaten bildiği şeyi gerekçelendirebilen bir kurum, tanım gereği anlaşılanın sınırlarını genişletemez.

Sav bugün özel bir güçle yere basıyor; yapay zekâ hiçbir kurumun eşleşemeyeceği bir ölçekte bilgi üretimini hızlandırırken ve eğitimi verimli bilgi aktarımı diye tanımlama isteği hiç olmadığı kadar güçlenmişken. Collini bu kitabı bugünkü dönüşüm başlamadan önce yazdı.

O dönüşümü en tehlikeli kılan mantığa karşı çoktan uyarıyordu. Bir üniversitenin amacı, ölçülebilen, değerlendirilebilen ve paraya çevrilebilen bilgiyi aktarmaksa, o üniversite ikame edilmeyi çoktan kabul etmiştir. Soru, yapay zekânın yükseköğretimi değiştirip değiştirmeyeceği değildir. Soru, üniversitelerin ne için var olduklarını, neyin ikame edilemeyeceğini bilecek kadar açıklık ve inançla bilip bilmedikleridir.

Collini'nin 2012'de bize geri verdiği soru budur. O zaman kötü yanıtladık. Daha iyi yanıtlamak için zamanımız tükeniyor. Kendi indirgenemez amacını dile getiremeyen üniversite, kayıt sayılarında değil ama anlamda, çoktan kaybolmaya başlamıştır.

Yeniden hayal etmeye cesaret edenlere.

Bassem Khafagy

PROF. BASSEM KHAFAQY

Prof. Bassem Khafagy, Başkan, World Universities Foundation · connect@wisdom-forgotten.com · 18 Mart 2026

KİTAP HAKKINDA

BAŞLIK	What Are Universities For? (Üniversiteler Ne İçin?)
YAZAR	Stefan Collini
YAYINEVİ	Penguin, Londra
YIL	2012
SAYFA	240
ISBN	978-1-846-14482-0
TEMEL FİKİR	Üniversiteler varlıklarını salt ekonomik yararlılıkla gerekçelendiremez. Bu çerçeveyi kabul ettiklerinde, kendilerini ikame edilemez kılan kapasiteden vazgeçmiş olurlar: anlamayı kendisi için, kuşaklar boyunca ve şimdiye elverişsiz açılardan sürdürme kapasitesinden.

#WisdomForgotten #ÜniversiteninAmacı #BeşeriBilimler #DüşünselSorgulama #ÜniversiteninGeleceği

İKİNCİ YAZI

Dewey'nin Eğitimde Mükemmellik Üzerine Unutulmuş Kavrayışı

Christopher Washington, Ph.D.

Eğitimde mükemmellik tartışmaları çoğu zaman bildik iki kutup arasına sıkışmış görünür. Bir yanda üniversitelerin titiz disiplinler bilgiyi ve düşünsel derinliği korumak zorunda olduğunu savunanlar vardır. Öbür yanda öğrenmenin daha deneyimsel, daha esnek ve gerçek dünyanın sorunlarına daha bağlı hâle gelmesi gerektiğinde ısrar edenler.

Bu tartışmalar belirgin biçimde çağdaş görünür. Oysa neredeyse bir yüzyıl önce, yirminci yüzyılın en etkili eğitim felsefecilerinden ve Amerikan pragmatizminin önde gelen figürlerinden John Dewey, bu gerilimin öğrenmenin nasıl gerçekleştiğine dair daha derin bir yanlış anlamayı yansıttığını fark etmişti.

Deneyimsel öğrenmeyi ve kuramı pratiğe çevirmenin güçlüğünü düşünürken sık sık Dewey'nin çalışmasına dönerim. Pek çok eğitimci için Dewey, deneyimi, sorgulamayı ve düşünsel gelişimi birbirine bağlayan öğrenme ortamlarının tasarımında kurucu bir düşünür olmayı sürdürür.

“Oluşturulabilecek en önemli tutum, öğrenmeyi sürdürme arzusudur.”

Dewey, 1938'de yayımlanan *Experience and Education*'da, geleneksel eğitim diye tarif ettiği anlayış ile ilerlemeci eğitim hareketi arasında büyüyen çatışmayı ele aldı. Vardığı sonuç çarpıcıydı: iki taraf da eğitsel deneyimin doğasını tam olarak anlamamıştı.

Unutulmuş Kavrayış

Dewey'nin en kalıcı kavrayışı aldatıcı biçimde yalındı: bütün deneyimler eğitici değildir. Kimi deneyimler öğrenenin gelecekteki öğrenme kapasitesini genişletir; kimileri daraltır.

Peki bir eğitsel deneyimi gerçekten eğitici kılan nedir? Dewey'e göre eğitimde mükemmellik, bilginin katı biçimde aktarılmasından da yalnızca öğrenci ilgisinin yönlendirdiği yapılandırılmamış etkinlikten de doğmaz. Eğitimciler, düşünsel zorlanmanın, yaşanmış anlamın ve disiplinli sorgulamanın birbirini

pekiştirdiği deneyimler tasarladığında belirir.

“Bir ’izm terimleriyle düşünen ve davranan her hareket, başka ’izmlere tepki duymaya öylesine kapılır ki farkında olmadan onların denetimine girer.”

Dewey’e göre bir deneyimin gerçekten eğitici olması için iki koşul gerekir.

- **Süreklilik:** deneyim önceki öğrenmenin üzerine kurulur ve daha ileri sorgulamaya yollar açar.
- **Etkileşim:** öğrenen hem konuyla hem çevresiyle anlamlı biçimde ilişki kurar.

Bu kavrayış eğitimcilerle zorlu bir sorumluluk yükledi. Dewey ne disiplinler bilgiyi reddetti ne de öğrenci özgürlüğünü romantikleştirdi. Bunun yerine, etkili eğitimin, deneyimlerin büyüyen bir düşünsel kapasitede birikeceği öğrenme ortamlarının bilinçli tasarımını gerektirdiğini savundu.

Bu anlamda eğitimde mükemmellik, yarışan felsefeler arasında seçim yapmaya değil, zaman içinde anlayışı besleyen deneyimlerin özenli tasarımına bağlıdır.

Kavrayış Nasıl Yanlış Anlaşıldı

Dewey’nin etkisine karşın savının inceliği çoğu zaman yitirildi. Fikirleri sıklıkla yapılandırılmamış öğrenmenin onaylanması ya da müfredatı yalnızca öğrenci ilgilerinin yönlendirmesi gerektiği inancı olarak yorumlandı. Eleştirmenler buna standartlaşmayı, sınav rejimlerini ve akademik ciddiyeti korumak üzere tasarlanmış sıkı denetimli müfredatları öne çıkararak karşılık verdi. Tartışma bildik karşıtıklara sertleşti: ciddiyete karşı katılım, yapıya karşı özgürlük, geleneğe karşı yenilik.

Dewey tam da bu dinamiğe karşı uyarmıştı. Savı taraf seçmeye dair değildi. Sorunu yeniden çerçevelemeye dairdi. Eğitimin güçlüğü, özgürlüğün disiplinli sorgulamaya dönüştüğü öğrenme deneyimleri tasarlamaktı.

“Deneyimin süreklilik ilkesi, hem kendinden öncekilerden bir şey alır hem de kendinden sonra geleceklerin niteliğini bir biçimde değiştirir.”

Bu incelik, çoğu zaman daha yalın anlatıları ödüllendiren kamusal tartışmalarda korunmakta güçlük çekti.

Bugün Neden Önemli

Üniversiteler bugün Dewey’nin güçlkle hayal edebileceği baskılarla karşı karşıya: dijital dönüşüm, ekonomik denetim ve yükseköğretimin değerine dair büyüyen kuşkuculuk. Yine de onun saptadığı gerilim çarpıcı biçimde tanıdık kalıyor. Aynı soruların değişik biçimlerini sormayı sürdürüyoruz.

- Eğitim içerik hâkimiyetine mi yoksa beceri ve yetkinliklere mi öncelik vermeli?
- Üniversiteler düşünsel derinliğe mi yoksa mesleğe hazırlığa mı odaklanmalı?
- Dersler yapılandırılmış mı yoksa yapılandırılmamış mı olmalı?

Dewey’nin kavrayışı, bu soruların çoğu zaman yanlış kurulduğunu düşündürür. Eğitimde mükemmellik kutuplardan birini seçmekten doğmaz. Düşünsel derinliğin, pratik uygunluğun ve düşünümsel sorgulamanın birbirini *pekiştirdiği* öğrenme ortamları tasarlamaktan doğar.

Böyle bir çalışma bilinçli müfredat tasarımını, öğretim üyelerinin iş birliğini ve öğrencilerin bilgiyi uygulamasına, üzerine düşünmesine ve onu genişletmesine imkân veren öğrenme deneyimlerini gerektirir.

Yapay Zekâ Çağında Dewey

Yapay zekânın yükselişi Dewey’nin kavrayışını daha da anlamlı kılıyor. Yapay zekâ sistemleri, bir zamanlar ileri eğitimle ilişkilendirilen teknik uzmanlık biçimlerini giderek otomatikleştiriyor: bilgi erişimi, kodlama desteği, örüntü tanıma ve mesleki çözümlemenin bazı öğeleri. Bu yetenekler genişledikçe eğitimin ayırt edici katkısı, teknik bilgiyi aramak ve aktarmak olmaktan çıkıyor.

Dewey'nin çerçevesi başka bir vurguya işaret ediyor.

“Bir deneyim, her zaman, birey ile o an onun çevresini oluşturan şey arasında gerçekleşen bir alışveriş nedeniyle neyse odur.”

Eğitim, bilgi biriktirmekten çok, karmaşık durumlarda bilgiyi yorumlamak, sorgulamak ve sorumlu biçimde uygulamak için gereken insani kapasiteleri beslemekle ilgili hâle geliyor. Etik akıl yürütme, disiplinler arası düşünme, belirsizlik altında muhakeme ve belirsizlikte yol alabilme merkezî önem kazanıyor.

Bu kapasiteler, okuma ve ders dinleme gibi etkinlikler yoluyla bilgiye edilgen biçimde maruz kalmakla değil, özenle tasarlanmış deneyimler yoluyla gelişir; tam da Dewey'nin süreklilik ve etkileşim üzerinden tarif ettiği koşullar.

Yapay zekâ bilgiye erişimi hızlandırabilir; ama şimdilik, öğrencilerin bilgiyi bilgece kullanmak için gereken düşünsel alışkanlıkları geliştirmesine yardım eden öğrenme ortamlarının yerini tutamaz.

Tamamlanmamış Soru

Dewey'nin *Experience and Education*'ı nihai yanıtların bir bildirisiinden çok bir sorgulama davetine benzer. Eğitim sistemlerinin, hiçbir eğitim felsefesinin tam olarak çözemeyeceği toplumsal, siyasal ve ekonomik baskılar içinde evrildiğini anlamıştı. Yine de kavrayışı öğretici olmayı sürdürüyor.

Yapay zekâ bir zamanlar teknik uzmanlıkla ilişkilendirilen işleri giderek daha çok yapıyorsa, eğitimin kalıcı işi başka yerde olabilir. Üniversitelerin, istikrarlı bilgiyi aktarmaya daha az, muhakemeyi, etik akıl yürütmeyi ve karmaşıklıkta yol alabilmeyi besleyen öğrenme deneyimleri tasarlamaya daha çok odaklanması gerekebilir.

Dewey'nin tamamlanmamış sorusu bu yüzden bugün bize geri dönüyor.

Öğrenenin değişen bir dünyada düşünme, sorgulama ve bilgece davranma kapasitesini genişleten eğitsel deneyimler yaratıyor muyuz?

Christopher Washington

CHRISTOPHER WASHINGTON, PH.D.

18 Mart 2026

KİTAP HAKKINDA

BAŞLIK	Experience and Education (Deneyim ve Eğitim)
YAZAR	John Dewey
YAYINEVİ	Kappa Delta Pi (özgün baskı); Simon and Schuster, New York (1997 yeni baskı)
YIL	1938
SAYFA	96
ISBN	978-0-684-83828-1
TEMEL FİKİR	Ne devralınan bilginin aktarılması ne de ilerlemeci deneyiciliğin yapılandırılmamış özgürlüğü gerçek bir eğitim oluşturur. Kalıcı olan yalnızca büyüyendir ve büyüme, niyetle, süreklilikle ve öğrenenin nerede durduğuna ve öğrenmenin nereye götürmesi gerektiğine dair açık bir kavrayışla tasarlanmış deneyimi gerektirir.

#WisdomForgotten #Yükseköğretim #AkademikÖzgürlük #ÜniversiteLiderliği #ÜniversiteYenidenHayalEt #WUF

Bizimle okuyun ... Bizimle düşünün ... Bizimle yeniden hayal edin.

Wisdom ... Forgotten'ı beğeniyor ve desteklemek istiyorsanız, bunun birkaç yolu var.

- Bülteni bir meslektaşınıza iletin ve aramıza katılmaya davet edin.
- Yorumlarınızı paylaşın, hepimiz sizden öğrenelim.
- Bu sohbette yer almayı hak ettiğine inandığınız bir kitap varsa bize söyleyin. Önerin. Gerekçesini yazın.

Bu bülten hakkında • *Wisdom ... Forgotten*, Prof. Bassem Khafagy ve Dr. Christopher Washington tarafından hazırlanan haftalık bir bültendir. İkisi birlikte, küresel yükseköğretim stratejisi, kurumsal liderlik, yönetim, iş gücü inovasyonu ve örgütsel dönüşüm alanlarında birden çok kıtaya yayılan altmış yıllık bir birikim taşımaktadır. Bu bülten her hafta, çoğu zaman yükseköğretimin bugün içinden geçtiğine çok benzeyen anlar için yazılmış iki klasik akademik yapıttan fikirler çıkarır ve bu görüşler yeniden uygulamaya döndüğünde nelerin mümkün olduğunu sorar. Bu bir kitap tanıtımı değildir. İki düşünce insanı ile akademisyenlerden, üniversite yöneticilerinden ve uygulayıcılardan oluşan büyüyen bir topluluk arasındaki bir sohbettir; bu topluluk, alanı biçimlendiren düşünsel temellerle yeniden bağ kurup onları bugünün gerçekleri için yeniden yorumladığımızda üniversitenin geleceğinin güçleneceğine inanır. Pek çok bilim insanı ve lider bu fikirleri ileri taşıdı. Amacımız, onları gündelik liderlik, politika ve kurumsal tasarım kararlarına yeniden bağlamaktır.

Dr. Christopher Washington • Franklin Üniversitesi'nin emeritus rektör yardımcısıdır; liderleri karmaşıklık, sarsıntı ve hızlı örgütsel değişimde yol almaya hazırlayan bir yönetici koçluğu ve danışmanlık şirketi olan ResiliencePlus Advisors LLC'nin kurucusu ve genel müdürüdür. Ayrıca Innovative Leadership Institute bünyesindeki ILI Düşünce Kuruluşu'nun başkanlığını yürüterek, yenilikçi liderliğin kuramını ve uygulamasını ileriye taşıyan küresel bir bilim insanları ve kıdemli uygulayıcılar ağına öncülük etmektedir. Forbes Nonprofit Council'a katkı veren bir yazar olarak liderlikte yenilik, örgüt kültürü ve performansı ile öğrenme ekosistemi tasarımı üzerine yayın yapar.

Prof. Bassem K. Khafagy • Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve Orta Doğu'ya uzanan bir çalışma hayatı olan akademik lider, çok satan kitap yazarı, ödüllü araştırmacı ve stratejik düşünürdür. Bugün zamanını "Üniversite"yi toplumda dönüştürücü bir güç olarak yeniden düşünmeye ayırmaktadır. Başta World Universities Foundation, WUF, World Summit on Universities, WSU ve Re-Imagine University bülteni ile kitap dizisi olmak üzere pek çok küresel akademik girişimin kurucu gücüdür.

İletişim • World Universities Foundation · connect@wisdom-forgotten.com · wisdom-forgotten.com

Görsel kompozisyonlar • Bu bültendeki ve dizideki görsel kompozisyonlar Prof. Bassem K. Khafagy'nin özgün çalışmalarıdır. Tamamen yazarın sanatsal vizyonu ve tasarım duyarlılığı doğrultusunda, yapay zekâ dahil ileri teknolojik araçlarla üretilmişlerdir. Üniversiteyi yeniden hayal etmeye adanmış bir dizide, sanatın kendisinin de bu yaratıcı olanak ruhunu yansıtmayı yerinde görmüştür.

Haklar • İlk olarak *Wisdom ... Forgotten*'ın 03 numaralı sayısı olarak 18 Mart 2026'da yayımlanmıştır. Bu arşiv baskısı okuma ve baskı için hazırlanmıştır. © Tüm hakları saklıdır, 2026.

Bu Türkçe baskı hakkında • Bu metin bir çeviri değildir. Aynı sayının İngilizce aslındaki düşünceyi, tonu ve etkiyi Türkçede aynı değerle karşılamak üzere, yazarların yönlendirmesi ve onayıyla yapay zekâ desteğiyle baştan yazılmıştır. Amaç, metnin Türkçede özgün olarak kaleme alınmış gibi okunmasıdır.

WISDOM · FORGOTTEN